

Závery a odporúčania z medzinárodného odborného seminára
Tvorivosť a inovácia vo vzdelávaní detí zo sociálne znevýhodneného prostredia,

ktorý sa konal v rámci slovenského predsedníctva Dekády začleňovania rómskej populácie
2005-2015
v Poprade, Slovenská republika, v dňoch 19. až 20. novembra 2009.

Účastníci konferencie sa pripojili k výslednému dokumentu konferencie
***Právo na vzdelanie pre každé dieťa: odstraňovanie prekážok a podpora začleňovania
rómskych detí,***
ktorá sa konala v dňoch 2. až 3. júna 2009 v Belehrade.

Okrem už v ňom navrhovaných opatrení prijali účastníci tieto závery a odporúčania:

Potreba pomôcť rómskym žiakom v prechode do základnej školy:

1. zaviesť povinnú predškolskú dochádzku pre všetky deti,
2. podporovať bilingválnu edukáciu rómskych žiakov,
3. zabezpečiť rómsky hovoriacich učiteľov.

Odporúčanie pre oblasť špeciálnych škôl:

1. redukovať počty detí, ktoré sú zaradené do systému špeciálnych škôl (eventuálne prostredníctvom mentoringu a tútoringu),
2. priblížiť sa normám v oblasti špeciálnych škôl vyspelým západoeurópskym krajinám,
3. v súvislosti so začleňovaním rómskych žiakov späť do základných škôl, poskytnúť stimuly pre financovanie základného školstva.

Odporúčanie pre Slovenskú republiku pre oblasť špeciálnych škôl:

1. zjednotiť poradenský systém v slovenskom školstve (Centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a Centrá špeciálno-pedagogického poradenstva) do jedného celku,
2. aktívne posudzovať a kontrolovať prácu poradní (najmä súkromných) prostredníctvom kontrolného mechanizmu školskej inšpekcie.

Využívať nástroje na uplatnenie začleňovania rómskej populácie a to najmä:

1. mobilizáciou komunitných zdrojov na rozvoj potenciálu rómskej komunity a na vytváranie adekvátneho edukačného prostredia. Do tejto mobilizácie je nevyhnutné zapojiť najmä rómske komunity,
 2. využitím existujúcich technických (už existujúce budovy a technika), personálnych (existujúci vyškolení profesionáli) a finančných (vytvorenie viaczdrojového financovania) zdrojov najmä na lokálnej úrovni,
 3. spoluprácou štátnych a neštátnych inštitúcií na riešení začleňovania rómskej populácie.
- V oblasti predprimárneho vzdelávania sa účastníci zhodli na potrebe vnímania tejto problematiky už od narodenia dieťaťa až po začiatok povinnej školskej dochádzky, čiže nielen ako témy pre posledný ročník materskej školy. Pre komplexnosť vnímania danej témy je potrebné využiť všetky formy edukácie, čiže formálnu (v škole), neformálnu (voľnočasové aktivity) a informálnu (v rodine). Do týchto procesov je

nevyhnutné zapojiť v prvom rade rómsku rodinu, ale aj vytvoriť monitorovací mechanizmus efektivity týchto prierezových edukačných programov.

V oblasti prípravy a ďalšieho vzdelávania učiteľov a asistentov učiteľa je potrebné:

1. U asistentov učiteľa zabezpečiť jeho príslušnosť k danej rómskej komunite a aby ovládal jazyk komunity.
 2. U učiteľov je nevyhnutné zvyšovať ich profesionálne kompetencie (vôľové, protipredsudkové, interkultúrne, ľudskoprávne) pre prácu s rómskymi deťmi.
 3. Zvýšiť ohodnotenie pedagogických zamestnancov pôsobiacich v podmienkach práce s deťmi z rómskych komunít a hľadať formy stimulácie na ich prácu.
- Vytvoriť monitorovacie skupiny s cieľom priebežne monitorovať využitie finančných zdrojov prichádzajúcich z fondov Európskej únie. Presne určiť indikátory, ako výstupy z projektov ovplyvnili inštitucionálne, profesionálne a osobné zmeny. Dôraz v tomto monitoringu je potrebné klásť na participatívnu evaluáciu!
 - Zabezpečiť variabilitu vzdelávacích programov vo všetkých štátoch Dekády na pokrytie potrieb detí a miestnych rómskych komunít. Pod vzdelávacími programami rozumieme programy formálnej ako aj neformálnej edukácie.
 - Vytvoriť podmienky pre vznik tzv. obecných stravovacích zariadení s dostatočnou kapacitou a poskytovaním teplého jedla so zodpovedajúcou nutričnou hodnotou.
 - V oblasti škôl a školských zariadení je nevyhnutné vytvoriť a zlepšiť priestorové podmienky tak, aby bol zabezpečený rovnaký prístup ku vzdelaniu všetkým deťom.
 - Aktivizáciou pozitívnych príkladov z rómskej komunity posilňovať identitu Rómov!

V Poprade 20. novembra 2009